

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-228/2015. számú ügyben**

Az eljárás megindítása

A panaszos szülő a Magyar Államkincstár Budapesti és Pest Megyei Igazgatóságának (a továbbiakban: Kincstár) iskoláztatási támogatás szüneteltetése megszüntetésével kapcsolatos eljárását sérelmezte. Panaszbeadványában előadta, hogy a Pest Megyei Kormányhivatal Gödöllői Járási Hivatal Járási Gyámhivatala 2013. május 7-én kelt végzésében a Kincstárnál kezdeményezte az iskoláztatási támogatás szüneteltetését, amelyről az 2013. június 14-én kelt határozatában döntött. A panaszos tudomása szerint, ha a gyámhivatal a felülvizsgálati eljárás eredményeként megállapítja, hogy a gyermek (a fiatal felnőtt) a felülvizsgálattal érintett időszakban ötnél több kötelező tanórai foglalkozást igazolatlanul nem mulasztott, akkor kezdeményezi a kincstárnál az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetését.

A Pest Megyei Kormányhivatal Gödöllői Járási Hivatal Járási Gyámhivatala (a továbbiakban: Gyámhivatal) 2013. október 21-én értesítette a panaszos szülőt arról, hogy a szüneteltetés megszüntetésére a Kincstár határozatának jogerőre emelkedését követő 3 tanítási hónapot bezárólag, tehát csak *2013. november 30-át követően kerülhet sor*. Az illetékesség változása miatt a Pest Megyei Kormányhivatal Gödöllői Járási Hivatal Járási Gyámhivatala Péceli Telephelye ugyanakkor csak *2014. október 27-én jogerőre emelkedett végzésével kezdeményezte* az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetését a Kincstárnál.

A panaszos sérelmesnek tartotta, hogy panaszának hozzám történő benyújtásáig az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetéséről a Kincstár nem hozott döntést. A panaszos később arról tájékoztatott, hogy a Kincstár döntését meghozta, amellyel szemben fellebbezést nyújtott be, mivel a Kincstár a döntést követően sem folyósítja a számára szerinte jogosan járó, elmaradt iskoláztatási támogatást. A panaszos 2015 januárjában tájékoztatott arról is, hogy a Magyar Államkincstár Központja fellebbezési kérelmét elutasította.

Tekintettel arra, hogy a panaszbeadvány alapján felmerült a jogállamiság elvével és a jogbiztonság követelményével, a tisztességes eljáráshoz, valamint a jogorvoslathoz való joggal összefüggő visszasság gyanúja, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam. A vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése alapján a Kincstár igazgatójától és a Gyámhivatal vezetőjétől kértem tájékoztatást.

Az érintett alapvető jog

- a jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független demokratikus jogállam.”* [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés];
- a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”* [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés];
- a jogorvoslathoz való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”* [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].

Az alkalmazott jogszabályok

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.);
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.);
- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.);
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.);

- a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006.(XII.23.) Korm. r. (Gyszr.);
- a Magyar Államkincstárról szóló 311/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: MÁK Korm.r);
- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Cst. Vhr.);
- a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.).

A megállapított tényállás

1. A *Gyámhivatal vezetőjének* tájékoztatása szerint az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének első felülvizsgálati időszaka a Gyer. 91/H. § (2) bekezdésének b) pontja alapján 2013. szeptember 1. – november 30. között volt, az ügyintézés ekkor a törzshivatal végezte. A Gyámhivatal 2013. október 21-én kelt levelében tájékoztatta a szülőt arról, hogy a szüneteltetés felülvizsgálatára 2013. november 30-át követően kerül sor, majd 2013. november 20-án kelt egyszerűsített végzésével megkereste az az iskolát, melyben tájékoztatást kért a tanuló 2013. szeptember 1. – november 30. közötti hiányzásairól. Az iskola 2013. december 5-én érkezett válasza szerint a gyermek 2013. augusztus 22-én kiiratkozott az iskolából. A gyámhivatal ennek ismeretében 2013. december 9-én kelt levelében tájékoztatta a gyermek tanulói jogviszonyának megszűnéséről a Kincstárt, egyben kérte az iskoláztatási támogatás megszüntetését.

A Gyámhivatal soron következő intézkedésére 2014. február 4-én került sor, mikor végzésében megkereste a gyermekjóléti szolgálatot, hogy az 15 napon belül készítsen környezettanulmányt. E végzés szerint az iskoláztatási támogatás szüneteltetése ügyében 2013. december 5-én eljárás indult. *Az iratok között nem lelhető fel, hogy a hivatalbóli eljárás megindításáról az ügyfelet, a szülőt értesítette a hatóság. A kapott tájékoztatás szerint az ügy iratait 2014. február 11-i iktatással – az időközbeni illetékesség megváltozása alapján – a Gyámhivatal Péceli Telephelyéhez átadták, ahol azt irattározták.*

A szülő 2014. július 9-én jelezte a Gyámhivatalnál, hogy gyermeke a 2013/2014-es tanévben iskolaváltást követően is tanult, csatolta a beiratkozásról szóló értesítést, amely szerint – az iskolai kiiratkozás dátumát megelőzően – a gyermek 2014. július 31-én másik iskolába iratkozott be. A Gyámhivatal Péceli Telephelye ekkor intézkedett az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének felülvizsgálatáról, egyszerűsített végzések útján megkereste a tanuló iskoláját és 8 napos határidő tűzése mellett tájékoztatást kért hiányzásairól az alábbi felülvizsgálati időszakok tekintetében: 2013. szeptember 1. – november 30., 2013. december 1. – 2014. február 28., illetve a 2014. március 1. – május 31. A visszaérkezett tértivevény alapján a végzéseket az iskola 2014. július 15-én átvette. A gyámhivatal a válaszadás elmaradása miatt az iskolát a 2014. szeptember 5-én kelt végzéseivel ismételtén megkereste. Az iskola válasza 2014. október 1-jén érkezett meg a Gyámhivatalhoz.

Tekintettel arra, hogy az első felülvizsgálati időszakban (2013. szeptember 1. – november 30.) a tanuló nem mulasztott igazolatlanul, a Gyámhivatal a Gyvt. 68/A. § (3) bekezdés b) pontja alapján 2014. október 6-án kelt határozatával megállapította, hogy az iskoláztatási támogatás szüneteltetése megszüntetéséhez szükséges feltétel fennáll.

A határozat indoklása tartalmazza, hogy a szülő 2014. július 9-én arról tájékoztatta a Gyámhivatalt, hogy gyermeke nem fejezte be az iskolai tanulmányait 2013 augusztusában, mivel a 2013/2014. tanévben egy új iskola tanulója volt. A Gyámhivatal Péceli Telephelye a szülő jelzése alapján megkereste az új iskolát arra vonatkozóan, hogy felülvizsgálattal érintett időszakokban a gyermek hány kötelező tanórai foglalkozási mulasztott igazolatlanul. A határozat szerint a szüneteltetést követő első felülvizsgálati időszakban – 2013. szeptember 1. és 2013. november 30. között – a gyermek nem mulasztott igazolatlanul, a határozathoz csatolta az iskola 2014. szeptember 24-ei válaszát, miszerint a gyermeknek 2014. február hónapban 9 óra igazolatlan órája volt, máskor nem mulasztott.

E határozattal szemben a Gyvt. 68/A. § (5) bekezdése kizárja a fellebbezést. A Gyámhivatal Péceli Telephelyének határozatát annak jogerőre emelkedését követően megküldte a Kincstárnak. A hivatalvezető álláspontja szerint *az iskoláztatási támogatás jogosultja nem tett eleget az iskolaváltással kapcsolatos bejelentési kötelezettségének*, amelyre a Kincstár felhívta a szülő figyelmét az iskoláztatási támogatás szüneteltetését elrendelő határozatában.

2. A *Kincstár igazgatójának* tájékoztatása szerint a Cst. 12. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján 2013. augusztus 1-től 2013 novemberéig folyósították a szülő részére gyermeke figyelembe vételével az iskoláztatási támogatást a háztartásban nevelkedő, családi pótlékra jogosító gyermekek után, mert az iskoláztatási támogatás szüneteltetése nem érinti a gyermek figyelembe vételét az ellátás összegének megállapításánál, valamint figyelemmel arra, hogy a folyósítás idején hatályos Nkt. 45. § (3) bekezdése szerint a tankötelezettség a gyermek 16. életévének betöltéséig tart. A családi pótlékot csökkentett összegben – a gyermek figyelembe vétele nélkül – 2013. december 1-jétől folyósították. Az összegváltozásról a családtámogatási program a családtámogatási ügyintézőnek 2013. november 29-én automatikus figyelmeztetést küldött, aki azt az igazgató véleménye szerint az Oktatási Hivatal által közölt, fennálló tanulói jogviszonyra vonatkozó adattal együtt nem dolgozott fel. A Kincstár igazgatója jelezte azt is, hogy a családtámogatási számfejtő program az Oktatási Hivatal elektronikus nyilvántartásából minden családi pótlékra jogosító 16. életévet betöltött gyermek esetében adatot vesz át a gyermekek tanulói jogviszonyáról. A 2013. november 25-ei elektronikus adatátvétel szerint a panaszos gyermeke 2013. július 31-jétől tanulói jogviszonnyal rendelkezett. A Gyámhivatal ugyanakkor a Kincstárt 2013. december 9-én kelt levelében arról értesítette, hogy a felülvizsgálati eljárásban az oktatási intézmény a gyermek tanulói jogviszonyának 2013. augusztus 22-ei megszűnését jelezte, amelyre tekintettel a gyámhivatal kérte az iskoláztatási támogatás megszüntetését.

A fentiekkel összefüggésben a Kincstár igazgatója kifejtette, hogy *az ügyben eljáró ügyintézőjük* a beérkezett levél tartalmát és a számfejtő program automatikusan generált feladatait, információit figyelmen kívül hagyva *az ügyben nem intézkedett*. A levél tartalma alapján szükséges lett volna felhívnia a Gyámhivatal ügyintézőjének figyelmét arra, hogy az iskola a gyermek tanulói jogviszonyát a tankötelezettségének időtartama alatt szüntette meg. Továbbá az Oktatási Hivatal 2013. november 25-ei adatközléséből az is látható volt (bár a Gyámhatóság által küldött értesítés időpontjában a gyermek már nem volt tanköteles), hogy az iskoláztatási támogatásra való jogosultság megszüntetésének jogszabályi feltételei a gyermek tankötelezettségének megszűnését követően sem állnak fenn.

A Kincstár igazgatója utalt arra is válaszában, hogy a Gyámhatóság az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének szükségességét a Gyvt. 68/A. § (2) bekezdése szerinti időszakokban vizsgálja felül. A felülvizsgálati eljárás eredményeként, ha a gyermek a felülvizsgálattal érintett időszakban igazolatlanul nem mulasztott vagy az igazolatlan mulasztások száma nem haladja meg az ötöt, akkor kezdeményezi a Kincstárnál az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetését. A Gyámhivatal Péceli Telephelyétől 2014. október 31-én érkezett meg a Kincstárhoz a 2014. október 6. napján kelt gyámhivatali határozat, amelyben a gyermek iskoláztatási támogatás szüneteltetése ügyében tartott felülvizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a tanuló a felülvizsgálattal érintett időszak alatt nem hiányzott igazolatlanul, ezért az iskoláztatási támogatás szüneteltetése megszüntetéséhez szükséges feltétel fennáll. *Az igazgató hivatkozott arra, hogy a Kincstár ügyintézője az iratok teljes körű átvizsgálása nélkül az iskola 9 órás igazolatlan óráról szóló adatközlése miatt a Gyámhivatal Péceli Telephelyét elektronikus úton a határozat felülvizsgálatára kérte, amely intézkedésre a Gyámhivatal nem reagált.*

A szülő 2014. december 23-án vette fel a kapcsolatot a Kincstár ügyfélszolgálatával és ügyében tájékoztatást kért. Ekkor őt arról tájékoztatták, hogy felvették a kapcsolatot a Gyámhivatal Péceli Telephelyével, mivel a gyermek igazolatlan hiányzásainak száma meghaladta az öt órát, és kérték a gyámhatóságtól a határozat felülvizsgálatát.

A Kincstár az Oktatási Hivaltól átvett újabb adatokból arról értesült, hogy a gyermek tanulói jogviszonya 2014. augusztus 31-én megszűnt. A szülő azonban jelezte azt is, hogy gyermeke továbbra is tanulói jogviszonyban áll, erre tekintettel kérték a szülőtől az iskola által kitöltött tanulói jogviszony igazolását, amit a szülő 2015. január 6-án nyújtott be.

A teljes iratanyag felülvizsgálatát követően, a beérkezett iskolai igazolás figyelembe vételével a Kincstár a szülő részére 2015. január 14. terhelési nappal 2013. december hónaptól 2014. szeptember 30-ig a gyermek figyelembe vételével a jogszabály szerint járó *elmaradt különbözetet kiutalta. 2014. január 14-én kelt határozatával* megszüntette az iskoláztatási támogatás szüneteltetését – figyelemmel a Cst. 37. § (9) bekezdésére – 2014. október 1-jétől, és intézkedett a szülő részére 2014. október hónaptól járó ellátás és különbözet kiutalásáról.

A szülő 2015. január 21-én ismételten a Kincstár ügyfélszolgálatához fordult, kifogásolta, hogy miért csak 2014. október hónaptól kapta meg az ellátást, mikor gyermeke már 2013. szeptember hónaptól nem hiányzott igazolatlanul és ez szerepel a gyámhivatali határozatban. A Kincstár tájékoztatta az ügyfelet az iskoláztatási támogatás szüneteltetése megszüntetésének Cst. 37. § (9) bekezdésében foglalt feltételeiről, miszerint 2015. január 1-jétől az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetése esetén az ellátást első alkalommal a gyámhatóság iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetésére irányuló kezdeményezésben megjelölt hónapra, *ennek hiányában a kezdeményezés hónapjára kell ismételten folyósítani.* A Cst. Vhr. 5. § (9) bekezdése alapján a Cst. 37. § (9) bekezdésének alkalmazásában az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetésére irányuló *kezdeményezés hónapja az a hónap, amelyben a kezdeményezést kiadmányozták.*

A Kincstár igazgatójának véleménye szerint mindezekre tekintettel megállapítható, hogy *az ügyintézés menete nem tekinthető elfogadhatónak, az ügyben eljáró családtámogatási ügyintézőjük több ízben is vétett.* A szülőt megillető, a Cst. 12. §-a alapján járó különbözet folyósítását csak késedelemmel teljesítette, valamint az iskoláztatási támogatás szüneteltetés megszüntetéséről az ügyintézési határidőt jelentősen túllépve *2015. január 14-én* intézkedett. Válaszában utalt ugyanakkor arra is, hogy az ügy felülvizsgálatakor a gyámhatóság sem tartotta be maradéktalanul az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének felülvizsgálatával kapcsolatos rá vonatkozó jogszabályi előírásokat.

Az igazgató tájékoztatót, hogy 2015. január 30-án a szülő határidőn belül fellebbezéssel élt a szüneteltetés megszüntetéséről szóló határozat ellen. A Kincstár a fellebbezést elutasította a Cst. 37. § (9) bekezdésére hivatkozva, amely szerint az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetése esetén az ellátást első alkalommal a gyámhatóság iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetésére irányuló kezdeményezésben megjelölt hónapra, *ennek hiányában a kezdeményezés hónapjára kell ismételten folyósítani.* A Gyámhivatal Péceli Telephelye 2014. október 6-án kelt határozatával kezdeményezte a megszüntetést, ezért a támogatást a szülő részére 2014 októberétől kell ismételten folyósítani.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. A törvény 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint hatóság (ideértve a közszolgáltatást végző szervet is) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A Gysr. 1. § (1) bekezdése szerint a gyámhatóság feladat- és hatáskörét a települési önkormányzat jegyzője, a járási (fővárosi kerületi) gyámhivatal, valamint a szociális és gyámhivatal gyakorolja. A MÁK Kormr. 1. § bekezdése értelmében a Magyar Államkincstár az államháztartásért felelős miniszter irányítása alá tartozó, központi hivatalként működő központi költségvetési szerv.

E jogszabály 2. §-a alapján a Kincstár központi szervből és a Kincstár területi szerveként működő igazgatóságokból áll. A MÁK. Kormr. 4. §-a szerint a Kincstár hatáskörébe tartozó közigazgatási hatósági ügyekben – ha kormányrendelet eltérően nem rendelkezik – első fokon a területi szervek, másodfokon a központi szerv jár el. A hivatkozott jogszabályok alapján az ügyben érintett szervek hatóságnak minősülnek az Ajbt. értelmében, így rájuk kiterjed vizsgálati hatásköröm. Eljárásom során figyelemmel voltam arra a tényre, hogy a panaszosnak a gyámhivatali határozattal szemben nem állt rendelkezésre jogorvoslat, míg a Kincstár határozatával szemben fellebbezési lehetőségét kimerítette.

II. Az érintett alapvető jogok és elvek tekintetében

Az alapjogi biztos egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi teszteket.

Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában kiemelte, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi élel mondta ki, hogy *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”*

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, valamint az Alaptörvény XVIII. cikk (7) bekezdésében foglaltakat a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdésének, illetve az Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdésének szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a jelen vizsgálat tárgyát képező jogállamiság elve és a tisztességes eljáráshoz, valamint az oktatáshoz való jog tekintetében nem hoz olyan változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat elvetését, tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozatai indokolásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket. A tisztességes eljárás jogának érvényesülése kapcsán annyi változást érdemes kiemelni, hogy immár külön alkotmányi rendelkezés nevesíti a *„tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot”*.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, *demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság korábbi töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság*. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van, a jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény ugyanakkor éppen a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. Demokratikus jogállamban ahhoz, hogy a természetes és jogi személyek életviszonyaikat, működésüket, magatartásukat a jog által előírtakhoz tudják igazítani, az elvárt kötelezettségeiknek eleget tudjanak tenni, szükség van a joganyag és a jogi eljárások stabilitására, a változásokra való felkészüléshez megfelelő idő biztosítására, az egyértelműségekre, a követhetőségekre és az érthetőségekre. A jogbiztonság ugyanakkor nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.

2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése tartalmazza, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok – ide értve a közszolgáltatást végző szerveket – részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék, illetve a törvényben meghatározottak szerint indokolják. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást. Az Alkotmánybíróság számos esetben elvi éllal mutatott rá arra, hogy az alanyi jogok érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság alkotmányos követelményéből erednek, de szoros kapcsolatban állnak a jogegyenlőséggel, törvény előtti egyenlőséggel is. A megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban ugyanis a jogbiztonság az, ami sérelmet szenved. A *tisztességes eljárás* követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. A tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. Olyan jogalkalmazói eljárást foglal magában, amely a materiális jogállam értékrendjének megfelelően, a demokratikus alkotmányfejlődés során kikristályosodott alapelvek és szabályok alapján zajlik.

3. Az Alaptörvény a *jogorvoslathoz való jogot* az alkotmányos alapjogok között rögzíti. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a *jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében, a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége*. A jogorvoslathoz való jog tényleges érvényesüléséhez a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis az is szükséges, hogy a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. A jogorvoslathoz való jognak az Alaptörvényben való garantálása a rendes jogorvoslatra vonatkozik. A jogorvoslathoz való jog lényeges tartalma kiterjed a jogorvoslati lehetőségről vagy annak hiányáról való tájékoztatásra is. A tájékoztatási kötelezettséget az egyes eljárási kódexek is kiemelik, hangsúlyozva, hogy a jogorvoslatról való tájékoztatás nem múlhat az egyes hatóságok mérlegelésén, belátásán. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges.

Az érintettnek tehát minden olyan esetben, amikor azt az adott jogszabály lehetővé teszi, meg kell adni a lehetőséget arra, hogy az általa sérelmezett döntés ellen jogorvoslattal éljen. A jogorvoslati fórumnak ennek megfelelően döntési helyzetben kell lennie. A formális és a jogi szabályozás miatt eleve kilátástalan jogorvoslat nem kielégítő. Lényeges, hogy a közigazgatási eljárásokon kívül eső eljárásokban is eleget kell tenni a jogorvoslati lehetőségekről való tájékoztatásnak. A jogorvoslati lehetőség biztosítása tehát nem formai (jogszabály biztosítja vagy kizárja), hanem tartalmi (ténylegesen biztosítva volt-e) kérdés.

III. A vizsgált ügy tekintetében

1. A Gyámhivatal eljárása kapcsán

Az iskoláztatási támogatás szüneteltetése felülvizsgálatának legfőbb szabályait a Cst. határozza meg. A Cst. 15. § (3) bekezdése értelmében a kincstár a gyámhatóság kezdeményezésére megszünteti az iskoláztatási támogatás szüneteltetését, ha a gyermek (személy) igazolatlanul mulasztott kötelező tanórai foglalkozásainak száma a Gyvt. 68/A. § (2) bekezdés szerinti felülvizsgálattal érintett időszakban nem haladta meg az ötöt.

1.1. A gyámhatóság a felülvizsgálati eljárást a Ket. szabályainak figyelembe vételével folytatja le. A Ket. 29. § (2) bekezdés a) pontja kimondja, hogy a hatóság köteles a hatáskörébe tartozó ügyben illetékességi területén hivatalból megindítani az eljárást, ha ezt jogszabály előírja. A Ket. 29. § (3) bekezdés a) pontja értelmében a törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezésének hiányában az eljárás megindításáról *a hivatalból indult eljárásban az ismert ügyfelet az első eljárási cselekmény elvégzésétől számított nyolc napon belül értesíteni kell.*

Az értesítésnek a Ket. 29. § (5) bekezdése alapján az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a) az ügy tárgyát, iktatási számát, *az eljárás megindításának napját* és az adott ügyfajtára irányadó ügyintézési határidőt, az ügyintézési határidőbe nem számító időtartamokat, az ügyintéző nevét és hivatali elérhetőségét,
- b) az iratokba való betekintés és *a nyilatkozattétel lehetőségére irányuló tájékoztatást,*
- c) *hivatalból indult eljárásban az erre történő utalást,* kérelemre indult eljárásban a kérelmező ügyfél nevét.

A Gyámhivatal eljárását áttekintve megállapítom, hogy *a felülvizsgálati eljárásának megindításáról az ügyfelet nem értesítette.* Álláspontom szerint nem tekinthető a Ket. szerinti eljárás megindításáról szóló értesítésnek az a levél, amelyet a Gyámhivatal 2013 októberében küldött a szülőnek, miszerint a felülvizsgálatra 2013. november 30-át követően kerül sor. A levél nem felel meg az alakszerűségi és tartalmi követelményeknek, továbbá nem tájékoztatta az ügyfelet sem az eljárás megindításának konkrét időpontjáról, sem pedig a törvényben foglalt további követelményekről. Az eljárási jogok tényleges érvényesülése szempontjából alapvető feltétel, hogy az ügyfél tudjon róla, hogy őt érintő eljárás folyik a hatóságnál, és ez biztosítja egyben, hogy az ügyfél élni tudjon ügyféli jogaival, az ügy szempontjából fontos nyilatkozatokat tehesen. *Az ügyfél tájékoztatásának elmaradása az ügyfél jogait csorbítja, továbbá szükségtelenül növeli a jogorvoslatok számát, és késlelteti az ügy végleges lezárását.*

1.2. A Gyvt. 68/A. § (2) bekezdése alapján a gyámhatóság az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének szükségességét három tanítási hónapot magában foglaló időszakonként felülvizsgálja. A felülvizsgálat keretében a Gyer. 91/H. § (1) bekezdése alapján tájékoztatást kér a nevelési-oktatási intézmény igazgatójától arról, hogy a felülvizsgálattal érintett időszakban a gyermek (fiatal felnőtt) hány kötelező tanórai foglalkozást mulasztott igazolatlanul és a nevelési-oktatási intézmény milyen intézkedésekkel segítette elő a védelembe vett gyermek iskoláztatási kötelezettségének teljesítését. A Gyámhivatal a felülvizsgálati eljárásában 2013. december 9-én az iskolától arról értesült, hogy a gyermek tanulói jogviszonya 2013. augusztus 22-én megszűnt. Ezzel kapcsolatosan rögzítenem kell, hogy a felülvizsgálat idején hatályos Nkt. 45. § (3) bekezdésében foglalt szabályok értelmében – miszerint a tankötelezettség a tanuló tizenhatodik életévének betöltéséig tart – a gyermek az iskolai jogviszony megszűnésekor tanköteles korú volt.

Tény, hogy az iskola válasza a gyermek tanköteles korának betöltését (november) követően érkezett a gyámhivatalhoz. Álláspontom szerint ennek ellenére *az ügy valamennyi körülményére kiterjedő ügyintézés megkövetelte volna* a Gyámhivataltól a tényállás teljes körű tisztázását. Így különösen azt, hogy az iskolából való kiiratkozás időpontjában tanköteles korú gyermek tanulói jogviszonyának megszűnését követően hol és milyen formában tett eleget tankötelezettség teljesítésének, hiszen a tanuló további háromhónapnyi időtartamig tanköteles volt még a kiiratkozás időpontjában.

1.3. A hatóság eljárása nem öncélú, nem maga dönti el, hogy eljárását mikor és milyen formában fejezi be, hanem a Ket. 33. § (1) bekezdése alapján eljárásának lezárásakor, az ügyintézési határidőre figyelemmel döntés hozatali kényszere van, és e döntését a Ket. 78. §-a értelmében közölnie kell az arra jogosultakkal. A Ket. 78. § (1) és (2) bekezdése alapján a határozatot közölni kell az ügyféllel és azzal, akire nézve az jogot vagy kötelezettséget állapít meg, az ügyben eljáró szakhatósággal és a jogszabályban meghatározott más hatósággal vagy állami szervvel. A végzést azzal kell közölni, akire nézve az rendelkezést tartalmaz, valamint azzal, akinek az jogát vagy jogos érdekét érinti, továbbá jogszabályban meghatározott személlyel vagy szervvel. A hatóság az ügyfél kérelmére egy alkalommal külön illeték vagy díj felszámítása nélkül ad ki másolatot a vele közölt végzésről. A Ket. 71. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a hatóság az ügy érdemében határozatot hoz, az eljárás során felmerült minden más kérdésben végzést bocsát ki.

A Ket. 72. § (1) bekezdése állapítja meg a határozat tartalmát, amelynek – az ügy szempontjából a releváns elemeket kiemelve – a rendelkező részében tartalmaznia kell *a hatóság döntését, továbbá a jogorvoslat lehetőségéről, benyújtásának helyéről és határidejéről, valamint a jogorvoslati eljárásról, bírósági felülvizsgálat esetén a tárgyalás tartása iránti kérelem lehetőségéről való tájékoztatást, továbbá az indokolásban a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat.*

A gyámhatóság a Gyvt. 68/A. § (3) bekezdése szerint, ha a gyermek a felülvizsgálattal érintett időszakban ötnél több kötelező tanórai foglalkozást igazolatlanul mulasztott, megállapítja, hogy az iskoláztatási támogatás szüneteltetése megszüntetéséhez szükséges feltétel nem áll fenn, ha pedig a gyermek nem mulasztott, kezdeményezi a kincstárnál az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetését. Ez utóbbi intézkedés (szüneteltetés megszüntetése) ellen a Gyvt. 68/A. § (5) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek.

A kapott tájékoztatás alapján a felülvizsgálati eljárás eredményeként a Gyámhivatal megfogalmazott egy levelet, amelyben a Kincstárt arról tájékoztatta, hogy a gyermek tanulói jogviszonya megszűnt. Álláspontom szerint azonban a Gyámhivatal ezen intézkedésével ismételen az ügyfél jogait biztosító garanciális törvényi rendelkezések betartását mulasztotta el. A rendelkezésemre álló iratok között *a felülvizsgálati eljárás eredményét rögzítő hatósági döntés nem lelhető fel*, amelynek közlésével az ügyfél értesülhetett volna a felülvizsgálati eljárás lezárásának eredményéről, megismerhette volna a rá vonatkozó, kedvezőtlen döntést, és annak ismeretében gyakorolhatta volna jogorvoslati jogát. Nem hagyható ebben a körben figyelmen kívül az sem, hogy az ügy a Gyámhivataltól a Gyámhivatal Péceli Telephelyéhez került átadásra, ahol azt irattárazták, anélkül, hogy a panaszos a felülvizsgálat bármilyen eredményét megismerhette volna.

4. A hatóság ügyintézési határidejét a Ket. 33. § (1) bekezdése 21 napban rögzíti, ez idő alatt szükséges döntését meghozni és gondoskodni a döntés közléséről. A Ket. 33. § (3) bekezdése értelmében a határidőbe nem számít be többek között a jogsegélyeljárás időtartama. A Ket. 26. § (1) bekezdés c) pontja alapján belföldi jogsegélyt akkor lehet kérni, ha az ügy elbírálásához olyan adat vagy irat szükséges, amellyel más hatóság, egyéb állami, önkormányzati szerv vagy – ha törvény meghatározott ügyfajtában lehetővé teszi – egyéb szerv rendelkezik. A megkeresett szervnek a jogsegélyt nyolc napon belül kell teljesíteni.

A Ket. 26. § (7) bekezdése szabályozza azt is, ha a megkeresett szerv vagy személy határidőre nem teljesíti a megkeresést, a megkereső hatóság – határidő tűzésével – tájékoztatást kér a megkeresett szervtől vagy személytől ennek okáról.

Ha a megkeresett szerv nem teljesíti a tájékoztatást és a megkeresett szerv vagy személy felügyeleti szervvel rendelkező hatóság, akkor a megkereső szerv felügyeleti eljárást kezdeményez, egyéb esetben jelzi a mulasztást a szerv vezetőjének. A felügyeleti szerv tizenöt napon belül intézkedik.

Az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének felülvizsgálata a Gyámhivatalnál 2014. július 9-én a szülő kérelmére indult meg. A felülvizsgálati eljárás keretében a Gyámhivatal még aznap tájékoztatást kért a tanuló iskolájától 8 napos határidő tűzése mellett, amelyet az iskola 2014. július 15-én átvett és arra határidőben (8 napon belül, 2014. július 23-ig) nem adott választ. A Gyámhivatal soron következő, tájékoztatást kérő végzését 2014. szeptember 5-én kiadmányozta, amelyet az iskola 2014. szeptember 10-én vett át. Az iskola válasza 2014. szeptember 24-én kelt, amely 2014. október 1-jén érkezett meg a gyámhivatalhoz, majd 2014. október 6-án meghozta határozatát, amelyet a Ket. szerint közölt a felekkel. E határozatában döntött arról, hogy a Gyvt. 68/A. § (3) bekezdés b) pontja szerint a gyermek a felülvizsgálattal érintett időszakban (tehát 2013. szeptember 1-e és 2013. november 30-a között) ötnél több kötelező tanórai foglalkozást igazolatlanul nem mulasztott, ezért kezdeményezte a kincstárnál az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetését.

A Gyámhivatal (ezen belül a Péceli Telephelyének) eljárásával összefüggésben megállapítható, hogy a belföldi jogsegély kérelmet nem teljesítő iskola esetében elmulasztotta a Ket. szerinti intézkedési lehetőségeket, és csupán másfél hónap eltelté után tett ismét intézkedéseket a szükséges információk beszerzése érdekében.

Összességében megállapítom, hogy a Gyámhivatal (mind a törzshivatal, mind a Péceli Telephely) kellő körültekintést nélkülöző, az eljárási garanciáikat figyelmen kívül hagyó, illetve indokolatlanul elhúzódó eljárása a panaszos tisztességes hatósági eljáráshoz való jogával, továbbá a jogorvoslati jogával összefüggő visszasságot okozott.

2. A Kincstár eljárása kapcsán

2.1. Ahogyan arra már az ügy érdemében tett megállapításaim 1.3. pontjában utaltam, a hatóság ügyintézési határidejét a Ket. 33. § (1) bekezdése 21 napban rögzíti, ez idő alatt szükséges döntését meghozni és gondoskodni a döntés közléséről. A Ket. 72. § (1) bekezdés ee) pontja rögzíti, hogy a határozatnak – ha jogszabály további követelményt nem állapít meg – tartalmaznia kell az indokolásban az ügyintézési határidő túllépése esetén az ügyintézési határidő leteltének napját, valamint az arról szóló tájékoztatást, hogy az ügyintézési határidőt mely, az ügyfélnek vagy az eljárás egyéb résztvevőjének felróható okból nem tartotta be.

A Kincstárhoz a Gyámhivatal kezdeményezése (határozata) 2014. október 31-én érkezett meg, amely alapján a Kincstár döntését 2015. január 14-én hozta meg. Az ügyintézési határidő a Gyámhivatal határozatának beérkezését követően 2014. november 1-jén indult, így a 21 napos ügyintézési határidőt e naptól kell számítani.

Egyetértek a Kincstár igazgatójának álláspontjával, miszerint a hatóság az ügyintézési határidőt valóban túllépte, ugyanakkor azt is meg kell állapítanom, hogy határozata a Ket. 72. § (1) bekezdés ee) pontjának sem tett eleget.

2.2. A Gyvt. 68/A. § (2)-(3) bekezdése alapján a gyámhatóság vizsgálja felül az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének szükségességét és ennek megfelelően kezdeményezi annak megszüntetését. A Kincstár az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetéséről szóló döntésének meghozatalát megelőzően „ellenőrizte” a gyámhivatali határozatot. A Kincstár álláspontja szerint a szülő a határozatban foglaltak ellenére sem jogosult a támogatásra, e véleményéről e-mailben tájékoztatja a Gyámhivatal ügyintézőjét. A Kincstár álláspontja alátámasztása érdekében az iskola tájékoztatásában szereplő igazolatlan órákra hivatkozott, figyelmen kívül hagyva a felülvizsgálati időszak tartamát. A Kincstár a következő „ellenőrzési pontnál” a családtámogatási program adatait felhívva, a gyámhatósági határozatban foglaltakkal szemben a szülőt gyermeke tanulói jogviszonya fennállásának igazolására szólította fel. Mindezt annak ellenére tette, hogy a szülő a gyámhivatalnál már korábban igazolta gyermeke tanulói jogviszonyának fennállását.

A Kincstár eljárását álláspontom szerint ellentmondások és következetlenségek jellemezték, mivel előző eljárása esetében nem kezdeményezte a gyámhivatal intézkedésének felülvizsgálatát akkor, amikor a családtámogatási program adataiból értesült arról, hogy a tanköteles gyermek tanulói jogviszonya a gyámhivatali határozatban foglaltakkal szemben fennáll. *Álláspontom szerint a Kincstár önkényesen túlterjeszkedett hatáskörén*, ugyanis a Gyvt. 68/A. § (2) bekezdése alapján a gyámhatóság hatáskörébe tartozik az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének felülvizsgálata. A hatásköri jogosultság akkor is egyértelmű, ha a Kincstár családtámogatási programja az Oktatási Hivatalon keresztül hozzájut a tanuló adataihoz. Hangsúlyozni kell, hogy a jogszabály nem a Kincstár családtámogatási adatai alapján teszi lehetővé az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetését, hanem a gyámhivatal eljárásában közvetlenül a tanuló iskolájától kapott tények alapján.

2.3. A Kincstár eljárásának *megindításakor* hatályos Cst. 37. § (9) bekezdése értelmében az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetésekor az ellátást első alkalommal a gyámhatóság iskoláztatási támogatás *szüneteltetésének megszüntetésére irányuló kezdeményezésének hónapjára kell ismételten folyósítani*. Ebben az esetben a folyósításra visszamenőlegesen, a Kincstárnak a szüneteltetést megszüntető döntése meghozatalát követően kerül sor. A Cst. Vhr. 5. § (9) bekezdése szerint a Cst. 37. § (9) bekezdésének alkalmazásában az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetésére irányuló kezdeményezés hónapja az a hónap, amelyben *a kezdeményezést kiadmányozták*.

A Cst. 37. § (9) bekezdése 2015. január 1-jétől módosult az alábbiak szerint: *„Az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetése esetén az ellátást első alkalommal a gyámhatóság iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetésére irányuló kezdeményezésben megjelölt hónapra, ennek hiányában a kezdeményezés hónapjára kell ismételten folyósítani. Ebben az esetben a folyósításra visszamenőlegesen, a kincstárnak a szüneteltetést megszüntető döntése meghozatalát követően kerül sor.”* A törvénymódosításhoz fűzött indokolás szerint az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetésére irányuló kezdeményezés hónapjára folyósított ellátás jelenlegi szabályozása esetén *a gyámhatóság esetleges késedelme okán az iskoláztatási támogatásra jogosult egy vagy kéthavi családtámogatási ellátással is kevesebb ellátásban részesülhet, amely számára jelentős joghátrányt jelent*. Ezért a gyámhatóság iskoláztatási támogatás megszüntetésére irányuló kezdeményezésében megjelölt időtartammal és szövegrésszel történő szabályozás előírásával orvosolható azon joghátrány, amely például a gyámhatóság iskoláztatási támogatás megszüntetése kezdeményezésének késedelmes megtörténte esetén felmerül.

A hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján a Gyámhivatal kezdeményezését tartalmazó határozatát 2014 októberében kiadmányozta, amikor még nem rendelkezhetett arról, hogy a jogosult számára az iskoláztatási támogatás szüneteltetés megszüntetésére mely hónapban kerüljön sor. A Kincstár a szüneteltetés megszüntetéséről szóló döntését ugyan már az új rendelkezés hatályba lépését követően hozta, ugyanakkor – mivel a gyámhivatal határozata nem tartalmazhatta a szüneteltetés megszüntetésének hónapját – csak a határozat kiadmányozásának hónapjára tekintettel dönthetett a támogatás ismételt folyósításáról.

Mindezek alapján összességében megállapítom, hogy a Kincstár az ésszerű ügyintézési időt figyelmen kívül hagyó, indokolatlanul elhúzódó, valamint a kellő körültekintést nélkülöző, önkényes eljárása és döntései a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát sértették.

Utalni szeretnék ugyanakkor arra is, hogy a Kincstár iskoláztatási támogatással kapcsolatos hatásköre az egyes közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi VI. törvény hatálybalépésével, 2015. április 1-jétől megszűnt, ezt követően a hatáskör gyakorlására immár az illetékes megyei, illetve a fővárosi kormányhivatal jogosult.

3. A felülvizsgálati eljárásban érintett iskolák eljárásai kapcsán

A hatóságok mulasztásán túl nem hagyható figyelmen kívül a tanuló iskoláinak eljárása sem.

3.1. Tanköteles tanuló tanulói jogviszonya újabb tanulói jogviszony létesítése nélkül – a törvényben foglalt kivétellel, így például az általános iskola befejezésével – nem szüntethető meg, mivel ez biztosítja a tankötelezettség teljesítésének folyamatosságát. A tanköteles korú gyermek tanulói jogviszonya az Nkt. 52. § (2) bekezdés a) pontja alapján – ha a tanulót másik iskola átvette – *az átvétel napján* szűnhet meg. E ténynek pedig jelen ügyben kiemelkedő szerepe lett volna, hiszen amennyiben a tanuló régi iskolája a tanuló jogviszonyát jogszerűen szünteti meg, akkor a Gyámhivatal számára ebből ismertté válhatott volna, hogy a tanuló tanulói jogviszonya nem szűnt meg, csak iskolát váltott.

A rendelkezésre álló információk alapján a panaszos gyermekének volt iskolája, a *Csonka János Műszaki Szakközépiskola és Szakiskola a tanulói jogviszony megszüntetéséről a Gyámhivatalnak adott tájékoztatása (tanköteles gyermek kiiratkozása) nem segítette elő a hatóság eljárását.* Álláspontom szerint ugyanis a tanköteles tanuló iskolaváltása az Nkt. szabályainak nem felelt meg, mivel a tanulói jogviszony megszűnésének időpontja nem állapítható meg egyértelműen az Nkt. alapján, hiszen a tanuló új iskolájába július 31-én beiratkozott, noha régi iskolájából csak augusztus 22-én iratkozott ki.

3.2. A Ket. 26. § (1) bekezdés c) pontja alapján belföldi jogsegélyt akkor lehet kérni, ha az ügy elbírálásához olyan adat vagy irat szükséges, amellyel más hatóság, egyéb állami, önkormányzati szerv vagy – ha törvény meghatározott ügyfajtában lehetővé teszi – egyéb szerv vagy személy rendelkezik. A megkeresett szervnek a Ket. 26. § (5) bekezdés b) pontjának rendelkezése alapján a jogsegélyt nyolc napon belül kell teljesíteni.

A felülvizsgálati eljárás alatt a Gyámhivatal 2014. július 9-én tájékoztatást kért a tanuló új iskolájától a *Mándy Iván Szakképző Iskola és Speciális Szakiskolától* 8 napos határidő tűzése mellett. Az iskola a hatóság megkeresését 2014. július 15-én átvette, de arra nem válaszolt. A Gyámhivatal a soron következő tájékoztatást kérő végzését 2014. szeptember 5-én kiadományozta, amelyet az iskola szeptember 10-én vett át. Az iskola válasza határidőn túl (2014. szeptember 18-a helyett) 2014. szeptember 24-én kelt, amely 2014. október 1-jén érkezett meg a gyámhivatalhoz. *Álláspontom szerint a Mándy Iván Szakképző Iskola és Speciális Szakiskola is mulasztott, amellyel hátráltatta a Gyámhivatal eljárását.* Rá kell mutatnom arra, hogy az iskola válaszában elmaradása, a válaszadás elhúzódása a nyári szünettel nem magyarázható, ugyanis minden oktatási intézmény az iskolai nyári szünetben ügyeletet tart, amelynek célja többek között a hatósági megkeresések időben való teljesítése.

Mindezek alapján összességében megállapítom azt, hogy az eljárásban közreműködő mindkét iskola, a Csonka János Műszaki Szakközépiskola és Szakiskola, valamint a Mándy Iván Szakképző Iskola és Speciális Szakiskola ki- és beiratkozással kapcsolatos eljárása és mulasztásai ugyancsak a panaszos tisztességes hatósági eljáráshoz való jogával összefüggő visszásságot okoztak.

Összegzés

A jelentés által feltárt tények alapján nem tudom osztani a Gyámhivatal vezetőjének azon álláspontját, hogy az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének felülvizsgálatára vonatkozó eljárás elhúzódását a panaszos szülő bejelentési kötelezettségének elmulasztása okozta. A vizsgált konkrét panaszügyben súlyosan hibázott a Gyámhivatal, akkor, amikor eljárása során a kellő körültekintést nélkülözte, az eljárási garanciáikat, ezen belül különösen az ésszerű határidőn belüli ügyintézés követelményét több ízben is figyelmen kívül hagyta. A Kincstár a több hónapra elhúzódó, a kellő körültekintést szintén nélkülöző, önkényes jellegű eljárása ugyancsak a panaszos alapvető eljárási jogainak sérelmét okozta. Emellett az eljárásban közreműködő iskolák is jelentősen hozzájárultak a visszásság bekövetkezéséhez akkor, amikor nem jártak el kellő körültekintéssel, illetve eljárásuk során határidőt mulasztottak. Mindezen körülmények vezettek összességében oda, hogy bár a tanuló a gyámhivatali felülvizsgálati időszak alatt (2013 szeptembere és novembere között) nem mulasztott igazolatlanul tanítási órát, a szülő az iskoláztatási támogatást csak részben, valamint jelentős késedelemmel kaphatta meg.

A rendelkezésemre álló információk alapján nem volt jogi akadálya annak, hogy Gyámhivatal 2013 decemberében kezdeményezze a támogatás szüneteltetésének megszüntetését és ettől kezdődően a Kincstár ismételten folyósítsa a támogatást. Rá kell mutatnom, hogy a visszás hatósági eljárások *a család anyagi helyzetére, szociális biztonságára* is kihatottak azzal, hogy a családi pótlék folyósítási feltételeinek megfelelő jogosulttól tízhónapnyi időtartamra (2013 decemberétől 2014 szeptemberéig) tartották vissza a gyermekének iskoláztatását elősegítő és alanyi jogon járó támogatást.

Intézkedésem

A jelentésemben feltárt, alapvető joggal összefüggő visszásság orvoslása érdekében az Ajbt. 31. §-a alapján *felkérem* a Pest Megyei Kormányhivatalt vezető kormány megbízottat, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a 2013. december és 2014. szeptember közötti időszak vonatkozásában a panaszos szülő az iskoláztatási támogatás összegéhez mielőbb hozzájuthasson.

Jelentésemet – a hivatkozott hatásköri változásokra is figyelemmel – a Magyar Államkincstár elnökének, valamint a szakképző iskolák fenntartójának, a Nemzetgazdasági Minisztériumot vezető miniszternek *tájékoztatásul* megküldöm.

Budapest, 2015. szeptember

Székely László sk.